

Aan vooravond van partijcongres moeten Samsom en Spekman afspraak

In PvdA groeit verzet tegen

Het kabinet wil illegaal verblijf strafbaar stellen. Veel PvdA'ers zijn tegen, maar de partijtop houdt tot nu toe vast aan de afspraak met de VVD.

Door onze redacteurs

ANNEMARIE KAS en

THIJS NIEMANTSVERDRIET

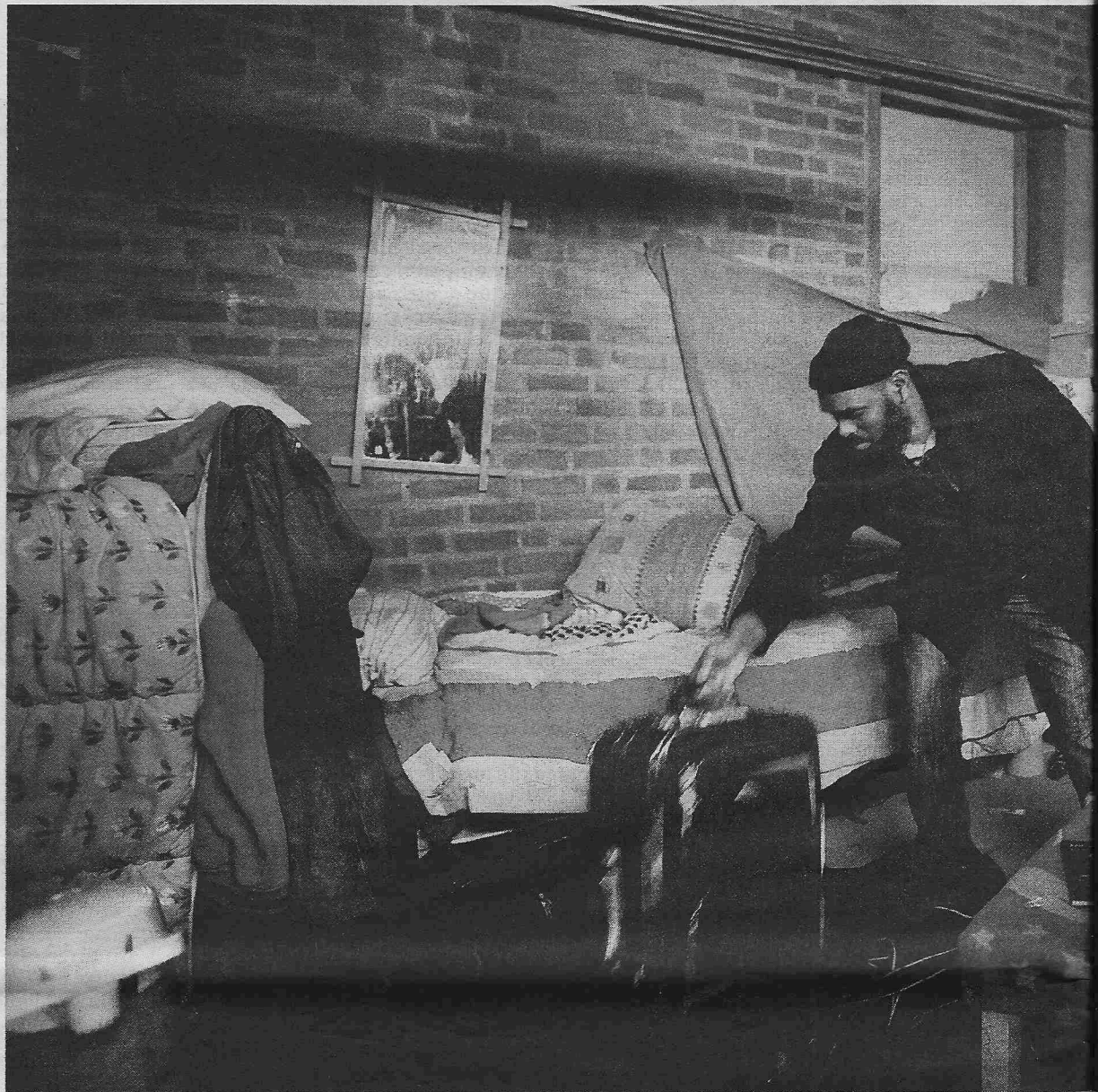
DEN HAAG. Ze stond er eenzaam bij, Ella Vogelaar. Tijdens het PvdA-congres over het regeerakkoord, vorig jaar november, was de oud-minister de enige partijprominent die zich op het podium uitsprak tegen de strafbaarstelling van illegaliteit. „Heel erg” vond ze het dat haar partij akkoord was gegaan met deze wens van coalitiepartner VVD.

In november bleef het stil. Maar inmiddels heeft Vogelaar duizenden medestanders. Terwijl de PvdA zich opmaakt voor een volgend partijcongres, aanstaande zaterdag in Leeuwarden, verzet een groeiend aantal leden zich tegen de strafbaarstelling van illegaliteit.

Enkele weken geleden startte een Haags PvdA-lid op internet een petitie tegen de strafbaarstelling. Die is inmiddels zo'n 5.000 keer ondertekend. De Rotterdamse wethouder Marco Florijn tekende, net als twee landelijke bestuursleden en de raadsfracties in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag, Utrecht, Maastricht en Hilversum.

Ook prominente PvdA'ers als Hedy d'Ancona, Jeltje van Nieuwenhoven en Jan Pronk zetten hun naam onder het manifest. Pronk overweegt zelfs om na 48 jaar zijn partijlidmaatschap op te zeggen. Nog een opvallende tegenstander: oud-leider Job Cohen. Hij zegt de petitie te zullen tekenen, maar wil zich verder niet uitspreken over de kwestie.

Moussa Aynan, gemeenteraadslid voor de PvdA in Haarlem, heeft daar minder moeite mee. Hij ziet niet welk probleem strafbaarstelling van illegaliteit oplost. „De kwetsbaarste mensen in onze samenleving zijn degenen zonder verblijfsstatus. En die wil dit kabinet een boete laten beta-

De 120 illegalen in de 'Vluchtkerk' in Amsterdam mogen daar „voorlopig” blijven. Foto: Olivier Middendorp

len, waar ze het geld niet voor hebben, waardoor ze uiteindelijk in de gevangenis terecht zullen komen.”

Als het aan het kabinet ligt, wordt illegaal verblijf in Nederland straks een overtreding. Vreemdelingen zonder verblijfsvergunning of lopende procedure kunnen dan een boete van maximaal 3.900 euro opge-

legd krijgen. Wie die niet betaalt, kan in voorlopige hechtenis terechtkomen. Hulp aan illegalen wordt niet strafbaar.

Doel van het wetsvoorstel is om het voor migranten onaantrekkelijker te maken om naar Nederland te komen. Er moet een „preventieve en afschrikwekkende werking” van de

strafbaarstelling uitgaan, schrijft de verantwoordelijke staatssecretaris Fred Teeven (Justitie, VVD). „Onrechtmatig verblijf wordt niet getolereerd.”

Lokale PvdA'ers wijzen erop dat het probleem niet in de aankomst, maar juist in terugkeer van vreemdelingen is gelegen: wie is uitgeproce-

met coalitiepartner VVD verdedigen

strafbare illegaliteit

deerd en in Nederland blijft, wordt strafbaar gesteld. Terwijl uitgeprocedeerden soms niet naar hun land van herkomst terug kunnen, omdat ze daar geweigerd worden. Zoals de meeste mensen die nu in de 'Vluchtkerk' in Amsterdam-West verblijven.

„Het duwt mensen dieper de illegaliteit in”, zegt Marjolein Moor-

man, voorzitter van de Amsterdamse fractie. „Ik ben bang dat die mensen geen gebruik meer durven maken van onderwijs of gezondheidszorg, en niet meer naar de politie durven.” Precies de bezwaren die Hans Spekman, nu partijvoorzitter, in oktober 2011 als Tweede Kamerlid aan toenmalig CDA-minister Leers

van Immigratie en Asiel voorlegde.

Lokale PvdA'ers zien ook wel in dat hun partij nu eenmaal heeft moeten onderhandelen met de VVD. Maar, zeggen ze: over dit soort principes, waar het om de kwetsbaarste mensen gaat, onderhandel je niet. Moussa Aynan: „Dit hadden de onderhandelaars niet moeten doen. Het kabinet wil uitbuiting en mensenhandel aanpakken, maar hiermee bereik je het tegenovergestelde.”

Ook de PvdA-fractie in de Eerste Kamer heeft – zij het voorzichtig – haar twijfels geuit over het plan. De senatoren vragen zich af of het in lijn is met internationale verdragen. Mensen zonder verblijfspapieren hebben immers ook recht op onderwijs en zorg. Criminalisering van illegalen is niet te verdedigen – „ook niet als pijnpunt”, zei senator Ruud Koole vorig jaar.

Toch is dat precies hoe PvdA-leider Samsom en voorzitter Spekman het voorstel tot nu toe hebben geprobeerd te rechtvaardigen. Tijdens het congres zaterdag zal de inzet vanuit de partijtop zijn: dit plan ligt ook ons zwaar op de maag, maar we staan voor onze handtekening. Al valt daar volgens Toon Geenen, voorzitter van de Jonge Socialisten en tegenstander van de strafbaarstelling, wel iets tegenin te brengen. „Het regeerakkoord wordt aan de lopende band herschreven: de zorgpremie, het woonakkoord, het sociaal akkoord.”

Zaterdag zal blijken of de oproep aan de Tweede Kamerfractie om niet met dit wetsvoorstel in te stemmen, een meerderheid haalt. Zo ja, dan wacht Samsom een dilemma. Of de wens van de achterban negeren, of een conflict in de coalitie riskeren. Staatssecretaris Teeven zegt juist deze week in een interview met Amnesty International dat hij ervan uitgaat dat de PvdA de strafbaarstelling van illegaliteit steunt. „Als je samen gaat regeren, maak je afspraken.”

Afspraken of niet, ook binnen de PvdA-fractie zelf is dit een gevoelig onderwerp. In een interview met weekblad *Vrij Nederland* zegt Kamerlid Myrthe Hilken deze week „flinke buikpijn” te hebben van het voorplan van de coalitie. „Ik ga die maatregel in ieder geval niet verdedigen.”

‘Ik kan niet terug’

„Wordt illegaliteit strafbaar? En moeten wij dan een boete betalen? Waarvan moeten wij dat betalen?” Het is de omgekeerde wereld, vindt Ethiopier Bayissa. „Ik ben midden in de winter op straat gezet. Dát is pas misdadig.” Vier jaar geleden vluchtte hij uit Ethiopië. Hij moet terug van de IND, maar dat kan niet, zegt hij zelf. Omdat hij aanhanger is van een beweging die zelfbeschikking eist voor de Oromo's, een etnische groep. In Ethiopië is hij naar eigen zeggen opgepakt en gemarteld. „Ze wilden informatie. Op een gegeven moment hoorde ik ze zeggen: 'Eerst halen we de informatie uit hem, daarna maken we hem dood'.” Hij vindt dat de overheid zich te weinig aantrekt van mensenrechten. „Wat de autoriteiten ons aandoen, dát zou strafbaar moeten zijn.”

‘Ik lach nu minder’

Zijn moeder en broertje hebben een paspoort, maar Mohamed Ali niet. „De IND zegt dat ik uit een veilig deel van Somalië kom, vanwege mijn accent.” Een Nederlands paspoort is niet zijn belangrijkste doel. „Het gaat erom dat ik als ik 's avonds moe ben naar bed kan. Dat ik een huis heb. Dan heb je een leven.” Hij verwacht niet dat alle illegalen binnenkort met politiebussen worden opgehaald. „Het zal net zo gaan als nu. Als de politie je staande houdt en je hebt geen papieren, kun je zomaar acht, negen maanden in de cel zitten.” Je persoonlijkheid verandert als je zo lang onder stress staat, zegt Mohamed. „Ik lach nu minder.” Hij heeft zijn hoop gevestigd op de PvdA. „Mischien zeggen zij alsnog: het zijn mensen, net als wij.”

CHRISTIAAN PELGRIM